

Hasta ve sağlık personelinin eğitimi

- » Hasta ve yakınları COVID-19 belirtileri ve korunma yöntemleri hakkında bilgilendirilmelidir. Bu bilgileri içeren posterler merkezin görünür yerlerinde bulundurulmalıdır.
- » Sağlık personeline, COVID-19 belirtileri ve korunma yöntemleri hakkında periyodik eğitimler verilmeli ve verilen eğitimler kayıt altına alınmalıdır.
- » Eğitimler, Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanan ve yayımlanan materyaller ile uyumlu olmalıdır.
- » Sağlık personeli ve hasta ve yakınları, diyaliz merkezine girmeden önce solunum yolu enfeksiyonları açısından sorgulanmalı ve maske takmalıdır.
- » Sağlık personeli ve hastalardan, kendilerinde ve ailelerinde COVID-19 enfeksiyon belirti ve bulgularını izlemesi ve saptandığında bunu bildirmesi istenmelidir.
- » Hasta ve temaslı sağlık personelinin takibi Sağlık Bakanlığının COVID-19 Rehberine göre yapılmalıdır.
- » Sağlık personeline COVID-19 pozitifliği saptanması durumunda, diğer personelin yönetimi "Teması Olan Sağlık Çalışanlarının Değerlendirilmesi" algoritmasına göre ilgili bölüm tarafından planlanır. COVID-19 pozitif personel ile yakın temaslılar saptanıp İl Sağlık Müdürlüğüne takip edilir. Diyaliz merkezi hizmet vermeye devam eder.
- » Yemekhanede ve dinlenme alanlarında masalar ve sandalyeler arası mesafe en az 1 metrede olacak şekilde (tercihen 2 metre) düzenleme yapılmalıdır. Temaslı takibinin kolay yapılabilmesi için; yemek saatleri gruplara göre belirlenmeli ve mümkün ise aynı kişilerin aynı masada yemek yemeleri sağlanmalıdır.

Hastaların Diyaliz Merkezine Gelirken Alınması Gereken Tedbirler

- » Diyalize gelen tüm hasta ve yakınları maske takarak gelmelidir.
- » Diyaliz merkezine geliş ve gidişlerde halka açık toplu taşıma araçlarını kullanılmamalı, imkânı olan hastaların özel araçla merkeze gelmeleri teşvik edilmelidir. Diyaliz merkezine ait servis araçlarını kullanan hastalar için araçtaki hasta sayısı mümkün olduğunca düşük tutulmalı, sosyal mesafeye dikkat edilecek şekilde oturma düzenleri sağlanmalıdır. Araçlarda tıbbi maske ve alkollü el antiseptiği bulundurulmalıdır. Servis aracını kullanan personel maske takmalıdır. Hastaların

da serviste maske takması ve taşıma sırasında şüpheli yüzey temaslarından sonra el antiseptiği kullanmaları önerilmelidir. Servis araçlarının gün sonunda genel kurallar çerçevesinde iç temizlik ve dezenfeksiyonları yapılmalıdır.

- » Ateş ve solunum semptomları olan hastaların diyaliz merkezini arayarak bildirmesi teşvik edilmelidir.
- » Semptomları sorgulamak için ayrı giriş yeri ve/veya triyaj alanı oluşturulmalıdır. Bu alanda çalışacak personel uygun KKE (tıbbi maske, gözlük/yüz koruyucu, önlük) giymelidir.

Hastaların bekleme alanında ve diyaliz işlemi sırasında yerleştirilmesi ve yönetimi

- » Diyaliz merkezinde semptomatik bir hasta tespit edildiğinde, hasta diyaliz ünitesi olan bir pandemi hastanesine yönlendirilmelidir.
- » Diyaliz merkezleri, hasta randevularını işlemiden önce en az süre bekletecek şekilde düzenlemelidir.
- » Diyaliz ünitesine gelen tüm **hasta ve yakınları** bekleme alanında, hastanın her yönüne en az 1 metre (3-4 adım) olacak şekilde yerleştirilmelidir.
- » Ulaşılabilir yerlere alkol bazlı el antiseptikleri konulmalıdır.
- » Bekleme alanlarının sık ve düzenli temizlik ve dezenfeksiyon işlemleri yapılmalıdır. Temizlik ve dezenfeksiyon özellikle elle sık temas edilen yerlere (elektrik düğmeleri, kapı kolları vb.) yoğunlaştırılmalıdır. Temizlik su ve deterjan ile yapıldıktan sonra dezenfeksiyon aşağıdaki şekilde yapılır.
 - » Yer ve yüzey dezenfeksiyonunda, 1/100 sulandırılmış çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No: 7681-52-9) ya da klor tablet (ürün önerisine göre) kullanılabilir.
 - » Hasta çıkartıları ile kirlenmiş alanlar 1/10 sulandırılmış çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No: 7681-52-9) ya da klor tablet (ürün önerisine göre) kullanılır. Bu amaçla %70 lik alkol de kullanılabilir. Dezenfektanın temizlenen yüzeyde en az 1 dakika kalması sağlanır.

COVID-19 hastası varlığında, hasta ayrıldıktan hemen sonra temizlik ve dezenfeksiyon yapılmalıdır.

Olası/Kesin COVID-19 Diyaliz Hastası

- » COVID-19 nedeni ile hastaneye yatması gereken hastalar COVID-19 için ayrılmış servislerde izlenir.
- » Hastalara, mümkünse, yatak başı portabl hemodiyaliz makinesi ile işlemin yapılması önerilir. Diyaliz makinesinin dış yüzeyi 1:100 çamaşır suyu veya klor tablet ile temizlenir ve dezenfekte edilir. Makinelerin hastaya özel olması gerekli

değildir. Hortumlar ve diyalizerler tıbbi atık kutularına atılır.

- » Yoğun bakım hastalarına yapılan diyaliz ve diğer renal replasman işlemleri sırasında, yoğun bakım ortamında önerilen KKE ve N95 maske kullanılmalıdır.
- » Yatak başı diyaliz imkanı olmayan durumlarda, işlem sırasında semptomlu hasta diğer hastalar ile aralarında en az her yöne 1 metre (3-4 adım) mesafe kalması sağlanmalı, tercihen kapısı kapalı ayrı bir odada diyalize girmelidirler.
- » Ayrı bir oda yoksa, hasta ana trafik akışından (varsa) uzakta bir köşede veya en son sıradaki istasyonda tedavi edilmelidir. Mümkün olduğunca günün son seansında / yoğunluğun en az olduğu seansda diyaliz hizmeti verilmelidir.
- » HbsAg için ayrılan izolasyon odaları, sadece solunum belirtileri olan HBs Ag pozitif hastalar için kullanılmalıdır.
- » Birden fazla olası/kesin COVID-19 hastası gruplandırılır, mümkünse aynı sağlık çalışanının aynı seansta hizmet vermesi sağlanmalıdır.
- » Solunum semptomlarının etiyojisi biliniyorsa, farklı etiyojileri olan hastalar birlikte alınmamalıdır (örneğin, influenza ve COVID-19 onaylanmış hastalar birlikte kabul edilmemelidir).
- » Diyaliz sırasında yemek yemekten kaçınılmalıdır. Hipoglisemiye önlemek için şeker gibi basit yiyecekler getirebilirler.
- » Bu hastaların odasına mümkün olduğunca az sayıda personel girmeli ve ziyaretçi kesinlikle kabul edilmemelidir.
- » Olası/kesin COVID-19 hastada kullanılan bir cihaz, gerekli standart dezenfeksiyon süreçlerinden geçirildikten sonra her hastada kullanılabilir.
- » Diyaliz seansı sonrasında, hastanın tedavi edildiği alanda yer alan cihaz, sandalye, yatak, masa gibi tüm malzeme, ekipman ve mefruşat standart ekipman, prosedürler ve enfeksiyon kontrol talimatları çerçevesinde temizlenmeli/dezenfekte edilmelidir. Ayrıca, oda temizliği ve yer yüzey dezenfeksiyonu yapılmalı ve oda havalandırılmalıdır. Temizlik ve dezenfeksiyon özellikle elle sık temas edilen yerlere (elektrik düğmeleri, kapı kolları vb.) yoğunlaştırılmalıdır. Temizlik su ve deterjan ile yapıldıktan sonra dezenfeksiyon aşağıdaki şekilde yapılır.
- » Yer ve yüzey dezenfeksiyonunda, 1/100 sulandırılmış çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No: 7681-52-9) ya da klor tablet (ürün önerisine göre) kullanılabilir.
- » Hasta çıkartıları ile kirlenmiş alanlar 1/10 sulandırılmış çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No: 7681-52-9) ya da klor tablet (ürün önerisine göre) kullanılır. Bu amaçla %70 lik alkol de kullanılabilir. Dezenfektanın temizlenen yüzeyde

en az 1 dakika kalması sağlanır.

- » Olası/kesin COVID-19 hastasının istasyonu temizlerken temizlik görevlisi KKE (tıbbi maske, gözlük/yüz koruyucu, steril olmayan önlük ve eldiven) kullanmalı, işlem öncesinde ve sonrasında el hijyenine uyması sağlanmalıdır.
- » Hastaya bakım veren sağlık çalışanı standart, temas ve damlacık izolasyon önlemlerini almalıdır.
- » **Kişisel Koruyucu Ekipman:**
 - » Eldiven
 - » Önlük
 - » Tıbbi maske (Aerosol oluşturan işlemler ve santral venöz kateter takma işlemi sırasında N95/FFP2 maske kullanılır).
 - » Gözlük/yüz koruyucu
 - » Kişisel koruyucu ekipmanlar giyilirken ve çıkartılırken kurallara uygun bir şekilde sırayla giymeye (önlük, maske, gözlük, yüz koruyucusu ve eldiven) ve çıkarmaya (eldiven, gözlük, yüz koruyucu, önlük, maske) dikkat edilmelidir. Özellikle maskenin istasyondan çıkınca, en son çıkartılması ve sonrasında el hijyeni uygulanması ihmal edilmemelidir.
 - » Kullanılan eldiven, önlük, tıbbi maske ve tek kullanımlık yüz koruyucu tıbbi atık kutusuna atılmalıdır. Tek kullanımlık olmayan malzeme (gözlük ve yüz koruyucu) %70 lik alkol ile dezenfekte edilerek tekrar kullanılabilir. Çok kullanımlık tekstil önlükler yıkanıp tekrar kullanılabilir.

EV DİYALİZİ VE PERİTON DİYALİZİ ALAN HASTALARDA ENFEKSİYONLARI ÖNLEME VE KONTROL ÖNERİLERİ

- » Bu hastalara mümkün olduğunca telefon, bilgisayar ve diğer elektronik sistemler kullanılarak hastaneye gelmelerine ihtiyaç duymadan evde klinik bakım hizmeti verilmeli ve gerekli olduğu düşünüldüğünde sağlık personeli tarafından ev ziyaretleri yapılmalıdır.